

Najaarsnota 2021

3 | Natuur en cultuur

Provincie Gelderland

Definitief
woensdag 10 november 2021

Bezoekadres: Markt 11, 6811 CG ARNHEM
Postadres: Postbus 9090, 6800 GX ARNHEM
Telefoon: (026) 3599480
E-mail: post@gelderland.nl
Website: www.gelderland.nl

≡ provincie

Gelderland

3 | Natuur en cultuur

In de Begroting 2021 is per thema aangegeven welke prestaties wij in 2021 willen halen en wat de financiële gevolgen hiervan zijn. Voor een aantal prestaties en financiële gevolgen is het noodzakelijk om de begroting bij te stellen. Deze voorstellen vindt u hieronder. Tenslotte zijn de belangrijkste onzekerheden voor deze ambitie als laatste opgenomen.

Deze ambitie realiseren we vanuit de volgende thema's:

- Recreatie en toerisme
- Cultuur en erfgoed
- Natuur
- Agrifood
- Vrijheid en herdenken
- Gebiedsagenda Foodvalley
- Gebiedsagenda Veluwe

Recreatie en toerisme

Wat verandert er aan doelen en/of effecten?

De doelen en effecten voor dit thema blijven ongewijzigd ten opzichte van de Begroting 2021. Door het grillige verloop van de COVID-19 crisis zijn er wel wijzigingen in de manier waarop we deze doelen en/of effecten willen bereiken.

Wat gaan we dit jaar meer, minder of anders aan prestaties leveren en welke financiële gevolgen heeft dit?

De gevolgen van de Covid-19 crisis op de toeristische- en recreatieve sector zijn groot. Het verloop van de crisis is grillig, aangezien maatregelen om de crisis in te dammen snel veranderen. Dat heeft groot effect, want het grootste deel van 2021 heeft de toeristische en recreatieve sector niet zijn volledige capaciteit kunnen benutten. In veel gevallen waren bedrijven ook volledig gesloten. Vooral dagrecreatiebedrijven en horecagelegenheden, maar ook de zakelijke markt en bedrijven die groepsuitjes organiseren en groepsaccommodaties verhuren hebben het zwaar. Desondanks is bij de Begroting 2021 al rekening gehouden met het feit dat er ook in 2021 nog periodes van overbrugging en herstel gelden voor deze sector. Daardoor kunnen we blijven werken aan de gestelde doelen in de koersnotitie 'Beleef het in Gelderland' (PS2018-238) met daarbij de Uitvoeringsagenda 2021-2022 (PS2021-259).

Op het inhoudelijke spoor 'aanbod beter bekend maken' zijn voor de campagne 'Gelderland levert je mooie streken' aanpassingen gedaan op het moment van aanvragen. Normaal gesproken wordt de subsidiebeschikking bij begroting van het voorgaande jaar opgesteld, maar doordat onduidelijk was hoe marketingcampagnes het beste konden worden ingezet in periodes van onduidelijkheden voor de sector door Covid-19, is er gewacht met het opstellen van de jaarplannen tot het voorjaar van 2021.

Op het inhoudelijke spoor 'aanbod verbeteren' zijn op het gebied van routes de doelen voor 2021 ongewijzigd. Echter, ook hier is een slag gemaakt in de manier waarop deze doelen aangepakt werden. Door samen met de regio's meerjarige regioplannen te maken, kan er beter gewerkt worden aan een Gelders dekkend routenetwerk.

Bij het spoor kwaliteit, innovatie en duurzaamheid, zijn we verder gegaan met het uitwerken van de Covid-19 steunmaatregelen. Vanuit de Covid-19 overbruggingsmiddelen zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor ondersteuning aan ondernemers. Deze ophoging was bedoeld voor het project 'Ondersteuning en advies ondernemers toeristische en recreatieve sector'. Deze regeling is tot stand gekomen samen met brancheorganisaties Koninklijke Horeca Nederland en HISWA-RECRON, zodat Gelderse ondernemers in deze branche een steuntje in de rug kregen.

De lasten voor dit thema verhogen we met € 2,7 miljoen. Deze verhoging komt onder andere door het aanpassen van het budget in verband het gewijzigde bevoorschottingsritme van de lopende subsidie van de Campagnes Gelderse Streken. Dit leidt tot een verhoging van de lasten van € 0,9 miljoen.

Vanuit de Covid-19 middelen is € 1,2 miljoen bestemd voor aanvullende steunmaatregelen die dit jaar worden besteed.

Het restant van € 0,6 miljoen heeft te maken met routes, de regeling hiervan is vorig jaar nu niet volledig uitgeput en wordt dit jaar door middel van

begrotingssubsidies opnieuw voor de regio's opengezet.

Beschikbaarstellingen en subsidiegrondslagen voor dit thema

Campagne Gelderse Streken

Het promoten van onze streken is één van de speerpunten van het toerisme in Gelderland (PS2018-238). Met marketingcampagnes wordt Gelderland als toeristisch en recreatief kwaliteitsproduct zowel nationaal als internationaal onder de aandacht gebracht. In het Coalitieakkoord Samen voor Gelderland is dit een belangrijk thema. De voorbereiding van de campagnes voor het toeristische seizoen 2022 starten al in november 2021 en de uitvoering vindt tot eind 2022 plaats.

De marketingcampagnes zijn gebaseerd op de “Visie en Strategie Gelderland/Gelderse Streken 2019-2023” die in co-creatie met onder andere de Regionale Bureaus voor Toerisme (RBT's) en partners van Gastvrij Gelderland tot stand zijn gekomen. De campagnes worden via diverse (sociale) mediakanalen en de website van Gelderse Streken gevoerd. Met een focus op kwaliteit, leefbaarheid en spreiding in tijd en ruimte van bezoekers krijgen eveneens de verhaallijnen, duurzaamheid en routes aandacht.

Naast genoemde uitgangspunten wordt ook rekening gehouden met veranderende omstandigheden rondom Covid-19. Zie ook de Zomerspecial Recreatie en Toerisme van de Gelderse impactmonitor Covid-19.

In de Begroting 2021 hebben uw Staten € 3.361.500 miljoen beschikbaar gesteld. De marketingcampagnes worden uitgevoerd door de drie RBT's. Dit zijn Stichting Achterhoek Toerisme, Stichting Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen en Stichting Bureau Toerisme. Deze RBT's geven op basis van een samenwerkingsovereenkomst invulling aan de campagnes.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen met een maximum van in totaal € 1,1 miljoen voor een subsidie aan de drie Regionale Bureaus voor Toerisme:

- Stichting Achterhoek Toerisme met een maximum van in totaal € 275.000
- Stichting Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen met een maximum van in totaal € 550.000
- Stichting Bureau Toerisme met een maximum van in totaal € 275.000

De subsidie is bedoeld voor marketingcampagnes gericht op Gelderse Streken. Het bedrag dekken wij uit de middelen beschikbaar gesteld in de Begroting 2021 voor de Uitvoeringsagenda 2021 Beleef het in Gelderland.

Visie Gelderse verhaallijn Kastelen, historische buitenplaatsen en landgoederenaanpak

Samenwerken aan thematische verhaallijnen is één van de drie beleidsporen in de koersnotitie Beleef het in Gelderland (PS2018-238). Eén van die verhaallijnen die belangrijk is voor de toeristische herkenbaarheid van Gelderland is Kastelen, buitenplaatsen en landgoederen.

In 2020 is er vanuit verschillende samenwerkende partijen (gemeenten, kastelen, sKBL, Achterhoek Toerisme, Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen) rondom Kastelen, buitenplaatsen en landgoederen een gezamenlijke toeristische visie geschreven, genaamd Visie Kastelen, historische buitenplaatsen en landgoederen 2021-2023. Deze visie is een vervolg op de succesvolle campagne Macht en Pracht in de Gelderse streken. Deze campagne doelde in eerste instantie alleen op het aantrekken van bezoekers, maar de samenwerkende partijen concludeerden dat er meer nodig is om een goede verhaallijn rondom een bepaalde identiteit in Gelderland neer te zetten. De visie omschrijft een strategische aanpak om met deze samenwerking tot een goede invulling van de verhaallijn te komen. Er wordt ingezet op de volgende vier onderdelen data en onderzoek, branding, productontwikkeling en marketing. Met een samenwerking van eerder benoemde partijen willen wij uitvoering geven aan deze strategie en een subsidie (op basis van 50% cofinanciering) beschikbaar stellen. Met jaarlijkse actieplannen wordt uitvoering gegeven aan de vier onderdelen. Bij deze actieplannen wordt ook rekening gehouden met actuele ontwikkelingen rondom covid-19. Stichting Achterhoek Toerisme zal penvoerder zijn namens de samenwerking.

Wij stellen uw Staten voor om een grondslag vast te stellen met een maximum van in totaal € 375.000 voor een subsidie aan stichting Achterhoek Toerisme. De subsidie is bedoeld voor de realisatie van de Visie Kastelen, historische buitenplaatsen en landgoederen 2021-2023. Dit bedrag dekken we uit de bij Begroting 2021 beschikbaar gestelde middelen voor het thema Recreatie en toerisme.

Regionale recreatieve routenetwerken, regio Rivierenland

In de koersnotitie voor toerisme en recreatie Beleef het in Gelderland (PS2018-238) vallen recreatieve routenetwerken onder het inhoudelijke spoor 'aanbod verbeteren'. Investeren in recreatieve routes en het verbeteren van de kwaliteit ervan draagt direct en indirect bij aan de leefbaarheid en gezondheid van inwoners van Gelderland.

De realisatie van routenetwerken doen we samen met partners. Dat zijn vooral de 4 regionale routebureaus, RBT's, de gemeenten en de regio's. Samen met de regionale partners hebben we in beeld gebracht hoe de huidige situatie is van de wandel- en fietsroutenetwerken in Gelderland. Daarnaast hebben we in kaart gebracht waar we per regio mogelijkheden zien voor het nog meer dekkend maken van routenetwerken voor wandelen, fietsen, mountainbiken, varen en ruiters- en mennensport.

Omdat iedere regio een eigen dynamiek en wensen heeft voor het recreatief routenetwerk in hun gebied, dienen de regio's daarom elk hun eigen plan in voor de periode 2021, 2022 en 2023. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor 50% cofinanciering.

Bij de Perspectiefnota 2022 heeft u het plan van Regio Achterhoek vastgesteld. In deze Najaarsnota vragen we uw Staten een subsidiegrondslag voor de werkplannen van Regio Rivierenland vast te stellen. De gemeenten van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen werken nog aan hun plan.

Wij stellen uw Staten voor om een grondslag vast te stellen met een maximum van in totaal € 618.250 voor een subsidie aan Stichting Bureau Toerisme. De subsidie is bedoeld voor het uitvoering van het provinciaal recreatief routenetwerkprogramma, regio Rivierenland 2021-2023. Het bedrag dekken wij uit de beschikbare middelen van ambitie 3 Natuur en cultuur, thema Recreatie en Toerisme.

Vrijetijdsagenda Achterhoek

Vanuit de koersnotitie 'Beleef het in Gelderland' (PS2018-238) werken wij aan het spoor 'het aanbod verbeteren', waarvan kwaliteit, innovatie en duurzaamheid een belangrijk onderdeel is. Voor het verbeteren van het Gelders toeristisch aanbod werken we vooral met een streekgerichte aanpak. In alle vier de toeristische regio's, Achterhoek, Arnhem - Nijmegen, Rivierenland en Veluwe, wordt uitvoering gegeven aan een regionale vrijetijdsagenda, waar wij als provincie bij betrokken zijn. Samen met de samenwerkende gemeenten hebben we de koersnotitie en de vrijetijdsagenda van de Achterhoek naast elkaar gelegd om te kijken waar doelstellingen elkaar raken.

Sinds 2006 werken 8 Achterhoekse gemeenten - Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk - intensief samen op het gebied van toerisme en recreatie. Dat wordt samen met lokale ondernemers, het onderwijs, lokale overheden gedaan, en door deze subsidie ook met de provincie Gelderland. De gemeente Berkelland treedt hier op als penvoerder. De vrijetijdsagenda 2020-2030 met bijbehorende speerpunten is hiervoor het kompas. We zetten met de vijf speerpunten in op het volgende:

- Aanbodontwikkeling; de beleefbaarheid van de Achterhoek vergroten
- Vitaliteit verblijfsrecreatie op peil houden en verbeteren
- Werken aan een onderscheidend profiel
- Gastvrijheid in de regio bevorderen
- Positie vrijetijdssector versterken; verbindingen met andere sectoren intensiveren.

Wij stellen uw Staten voor om een grondslag vast te stellen met een maximum van in totaal € 445.000 voor een subsidie aan de gemeente Berkelland. De subsidie is bedoeld om uitvoering te geven aan de vrijetijdsagenda van de Achterhoek. Het bedrag dekken wij uit de beschikbare middelen van ambitie 3 Natuur en cultuur, thema Recreatie en Toerisme.

Cultuur en erfgoed

Wat verandert er aan doelen en/of effecten?

Voor 2021 blijven de doelen en inzet voor cultuur en erfgoed zoals die met de Begroting 2021 werden afgesproken. Hoewel veel activiteiten vanaf het begin van het jaar door Covid-19 niet door konden gaan, kwam er hierin lopende dit jaar verandering. Festivals en evenementen startten deze zomer en zijn coronaproof. Musea, monumenten en podia openen voorzichtig hun deuren voor publiek. Wijzigingen in de maatregelen van de Rijksoverheid blijven onverminderd van invloed op het al dan niet open zijn van de culturele sector.

De meeste erfgoedprojecten lopen door en worden verder voorbereid: gebiedsgerichte erfgoedprojecten, erfgoedprojecten in combinatie met verduurzaming en Gelderse monumenten binnen onze erfgoedregeling. Eind juli 2021 werden zowel de Nieuwe Hollandse Waterlinie als de Romeinse Limes door UNESCO toegevoegd aan de werelderfgoedlijst. De werelderfgoedlijst omvat zo'n 1100 erfgoeddelen over de hele wereld. Het is voor het eerst dat er op deze lijst nu ook Gelders erfgoed staat.

Wat gaan we dit jaar meer, minder of anders aan prestaties leveren en welke financiële gevolgen heeft dit?

Wat gaan we dit jaar meer, minder of anders aan prestaties leveren en welke financiële gevolgen heeft dit?

De lasten voor het thema Cultuur en erfgoed nemen af met € 8,6 miljoen. De belangstelling voor onze erfgoedregeling blijft groot. Met het accent dat we nu leggen op de ontwikkeling van plannen, de uitvoeringsgereedheid en de inzet van aanvullende financiering, zit er meer tijd in voorbereiding.

Daadwerkelijke subsidieaanvragen komen daarmee later dan voorzien. Een deel van het beschikbare budget voor de regeling in 2021 schuiven we daarom door naar 2022 om dan voor de uitvoering van projecten te benutten (-/- € 4 miljoen). Ook de gebiedsgerichte erfgoedopgaven vragen meer tijd in de planontwikkeling, waardoor een deel van het budget in 2022 wordt ingezet (-/- € 2 miljoen). Door de bevoorschotting van verleende subsidies aan te passen volgens het uitvoeringsritme vindt een verlaging van het budget plaats van € 6,4 miljoen. Dit geldt onder andere voor de subsidies voor de renovatie van monumenten en ook voor de subsidie voor de verbouwing van het archeologisch depot aan de Dukenburgseweg.

In 2021 storten we ook weer een extra bedrag naar de stichting Nationaal Restauratie Fonds voor leningen voor het onderhoud van monumenten. Gezien de grote belangstelling voor dit soort leningen en het revolverende karakter verwachten wij dat deze gelden telkens ingezet blijven worden door het NRF. Deze subsidie in de vorm van een lening wordt daarom, net als de voorgaande bijdragen, volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) volledig voorzien (-/- € 1 miljoen). Zie hiervoor ook de subsidiegrondslag.

Met de regio's werken we aan plannen om de Gelderse culturele infrastructuur te versterken (PS2021-432). Voor de transitie van de Gelderse culturele

infrastructuur, Covid-19 middelen voor de kleine theaters, het Akoesticum en Sonsbeek is het budget verhoogd met in totaal € 4,8 miljoen.

Zoals in de Mededelingenbrief van 15 december 2020 (PS2020-876) aan uw Staten gemeld heeft ons college het Gelders Restauratie Centrum toestemming gegeven om € 250.000 door te schuiven naar 2021 ten behoeve de verhuizing en de verbouwing.

Beschikbaarstellingen en subsidiegrondslagen voor dit thema

Stichting Nationaal Restauratie Fonds

De provinciale erfgoedregeling voorziet in een grote behoefte bij eigenaren van Gelderse monumenten. De vraag naar financiering is echter veel groter dan we met de regeling alleen kunnen bieden. Met de nieuwe aanpak voor het Gelderse erfgoed kijken we sinds 2020 nadrukkelijk ook naar andere financieringsmogelijkheden dan subsidie zoals leningen.

Met de hypotheek via Stichting Nationaal Restauratie Fonds (NRF) bieden we een alternatief. Het NRF biedt hypotheek aan tegen zeer gunstige rente. De leningen zijn gericht op instandhouding van monumenten. We werken sinds 2005 samen met het NRF en stelden het fonds in totaal al € 15,1 miljoen beschikbaar, welke via laagrentende hypotheek uitstaan voor Gelderse monumenten.

De leningen zijn zo populair dat, ondanks het revolverende karakter, de Gelderse fondsen zo goed als uitgeput zijn. Met een bijdrage van € 1 miljoen willen we het fonds voor de korte termijn weer aanvullen. De bijdrage betreft, net als de eerdere bijdragen, een subsidie in de vorm van een lening. Deze lening wordt alleen terugbetaald door het NRF als er geen mogelijkheden meer zijn om de gelden uit te lenen binnen het gestelde doel.

Gezien de grote belangstelling voor de leningen en het revolverende karakter verwachten wij dat de gelden door het NRF ingezet blijven worden voor deze hypotheek. De subsidie in de vorm van een lening wordt daarom, net als de voorgaande bijdragen, volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) volledig voorzien.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie in de vorm van een lening aan Stichting Nationaal Restauratie Fonds met een maximum van in totaal € 1 miljoen. De subsidie is bedoeld om laagrentende hypotheek te verstrekken aan eigenaren van monumentale panden voor het in stand houden van de monumenten. Het bedrag dekken wij uit de beschikbare middelen van ambitie 3 Natuur en cultuur, thema Cultuur en erfgoed.

Natuur

Wat verandert er aan doelen en/of effecten?

In 2021 hebben we een nieuw akkoord gesloten met het Rijk over interne natuurmaatregelen en gebiedsgerichte maatregelen in en rondom de Natura 2000 natuurgebieden. Het gaat om maatregelen die gericht zijn op de instandhoudingsdoelstelling van de Gelderse Natura 2000 gebieden, met focus op de stikstofproblematiek. Deze maatregelen komen boven op de bestaande maatregelen en investeringsopgaven die we al met het Rijk zijn overeengekomen vanuit het Natuurpact 2011-2027.

Voor deze extra opgaven ontvangen we een specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk voor uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Natuur 2021-2023 (SPUK Natuur) in Gelderland. We zetten dit jaar de eerste stappen in de uitwerking en uitvoering van maatregelen vanuit de SPUK Natuur. Ook breiden we het provinciale apparaat uit om uitvoering te kunnen geven aan deze extra natuurtaken, deze extra apparaatskosten komen ten lasten van de SPUK Natuur.

Doordat eind vorig jaar een aantal grotere grondtransacties, waaronder de kavelruil Rijnstrangen, over de jaargrens zijn heen geschoven, realiseren we dit jaar meer GNN aankopen in eigen beheer. Dit betreft provinciale aankopen van gronden die zijn begrensd voor de aanleg van nieuwe natuur. Er stond 105 hectare begroot voor eigen GNN aankopen, dat wordt naar verwachting minimaal 166 hectare. Ook worden er meer natuurgronden en ruilgronden verkocht, dan begroot voor dit jaar door de verschuiving van deze grondtransacties. We verwachten minimaal 94 hectare ruilgrond en 164 hectare natuurgrond te verkopen dit jaar.

Op het gebied van biodiversiteit langs provinciale wegen verschuiven een deel van de geplande prestaties naar latere jaren. Door de bomendiscussie bij provinciale wegentrajecten zijn projecten in de voorbereiding vertraagd en starten de aanbestedingsprocedures pas later. De uitvoering zal daarom pas in 2022 of 2023 plaatsvinden.

De overige doelen en effecten voor uitvoering van de lopende natuurafspraken en structurele taken vanuit het Natuurpact blijven naar verwachting ongeveer gelijk.

Wat gaan we dit jaar meer, minder of anders aan prestaties leveren en welke financiële gevolgen heeft dit?

De lasten voor dit thema verhogen wij met € 0,9 miljoen. De baten verhogen we met € 46,5 miljoen. Hieronder lichten we de belangrijkste wijzigingen toe.

Wij verhogen de baten met € 41,9 miljoen vanwege de ontvangen Rijksbijdrage vanuit de Regeling specifieke uitkering Programma Natuur (SPUK Natuur). Voor de uitvoering van deze regeling verwachten wij dit jaar nog beperkte lasten van € 0,5 miljoen aangezien wij nog in de voorbereidingsfase zitten. Vanaf 2022 worden de overige middelen worden uitgegeven.

Wij verlagen de baten uit leges voor Natuurwetvergunningen met € 0,2 miljoen vanwege de onzekerheden over de nieuwe stikstofregels en de daardoor veroorzaakte vertraging in de afhandeling van vergunningaanvragen. Deze vertraging zal dit jaar niet volledig worden ingelopen. Zie ook de toelichting bij het thema Leefomgeving binnen ambitie 4 Gezond, veilig, schoon en welvarend over de druk op de taken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving

(VTH-taken).

Voor de uitvoering van het Natuurpact verwachten wij € 3 miljoen hogere lasten voor functiewijziging. Dit betreft de afwaardering van gronden waarvan de bestemming wordt gewijzigd van cultuurgrond in natuurgrond.

Voor inrichting van nieuwe natuur verwachten wij € 1,8 miljoen hogere lasten omdat de plannen voor het inrichten van gronden nu volop in de uitvoering zijn. Een deel van de geplande uitgaven voor natuurherstel en aanleg van vispassages verschuiven naar toekomstige jaren door vertraging in de uitvoering van subsidieprojecten, wat leidt tot € 0,8 miljoen lagere lasten.

Wij verwachten € 4,3 miljoen hogere baten op de verkoop van gronden vanuit een omvangrijke ruilverkaveling in het gebied Rijnstrangen. Deze aktepassering was voorzien voor 2020, maar is verschoven naar 2021. De opbrengsten komen ten gunste van de Reserve Natuur op grond van afspraken over de financiering van het Natuurakkoord (grond voor grond).

De lasten voor het programma biodiversiteit verlagen wij met € 2,8 miljoen omdat veel projecten nog in de planfase zijn. Met name projecten voor landschapsherstel en biodiversiteit gekoppeld aan provinciale wegenprojecten komen later tot uitvoering.

Wij verwachten € 0,8 miljoen lagere lasten voor de subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (Europese subsidieregeling POP3 plus) op basis van de laatste rapportage van het Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De middelen blijven beschikbaar voor de hogere declaraties in toekomstige jaren.

VERVOLGVOORSTEL

Wij verhogen de lasten voor afwaardering van gronden naar een lagere marktwaarde met € 4 miljoen omdat die de bestemming Gelders Natuurnetwerk krijgen.

Op 2 september 2021 is het Natuurbeheerplan 2022 vastgesteld. Met de vaststelling is ruim 75 hectare bestaand eigendom van de provincie en circa 50 hectare grond die de provincie dit jaar heeft aangekocht via herbegrenzing als nieuwe natuur opgenomen.

Daarmee zijn de lasten voor afwaardering van gronden groter dan op het moment van opmaak van de Najaarsnota 2021 kon worden voorzien.

Beschikbaarstellingen en subsidiegrondslagen voor dit thema

Voor dit thema worden geen beschikbaarstellingen en subsidiegrondslagen ter besluitvorming voorgelegd aan uw Staten.

Agrifood

Wat verandert er aan doelen en/of effecten?

De doelen en effecten voor dit thema blijven gelijk ten opzichte van de Begroting 2021. Er zijn wel wijzigingen in de manier waarop we deze doelen en/of effecten willen bereiken.

Wat gaan we dit jaar meer, minder of anders aan prestaties leveren en welke financiële gevolgen heeft dit?

De lasten voor dit thema verhogen wij met € 2,5 miljoen en de baten met € 1,6 miljoen. De belangrijkste wijzigingen lichten wij hieronder toe.

Wij verhogen de lasten met € 1,7 miljoen vanwege hogere bevoorschotting van de subsidiebeschikking Actieplan Natuurinclusieve Landbouw (NIL) en de verhoging van het plafond voor de subsidieregeling Stimulering Innovatie Agrifood. Daarnaast verlagen wij de lasten met € 2,3 miljoen omdat wij minder declaraties verwachten van het RVO voor de subsidieregelingen uit het Europese programma POP3 en POP3 plus. Deze lasten schuiven door naar volgende jaren.

Wij verlagen de lasten met € 0,5 miljoen omdat de uitvoering van de maatregelen fysieke investeringen DAW nog in de planfase is.

Voor een grondruiltransactie in het Programma Turboverkaveling Landbouw PS2013-930 verhogen wij de lasten van boekwaarde verkopen met € 1,7 miljoen en de baten verkoop grond met € 1,6 miljoen.

Voor de uitvoering van het programma Gelderse Maatregelen Stikstof (GMS) verhogen wij de lasten met € 2,5 miljoen voor de openstelling in 2021 van de Europese subsidieregeling Innovatie Kalverhouderijen.

Wij verlagen de lasten met € 0,6 miljoen omdat wij onze bijdrage hebben overgeheveld naar de thema's waarin de verantwoording is geregeld: voor de projecten Menu van Morgen (€ 0,2 miljoen) en Agrifirm (€ 0,2 miljoen) naar het thema Circulaire Economie, voor het Europese programma Life IP All 4 biodiversity (€ 0,2 miljoen) naar het thema Natuur.

Beschikbaarstellingen en subsidiegrondslagen voor dit thema

Voor dit thema worden geen beschikbaarstellingen en subsidiegrondslagen ter besluitvorming voorgelegd aan uw Staten.

Vrijheid en herdenken

Wat verandert er aan doelen en/of effecten?

De doelen en effecten voor dit thema blijven gelijk ten opzichte van de Begroting 2021. De doelen van Gelderland Herdenkt worden echter niet in 2021 behaald in verband met Covid-19. Gelderland herdenkt is daarom met een extra jaar verlengd tot 1 juli 2022.

Wat gaan we dit jaar meer, minder of anders aan prestaties leveren en welke financiële gevolgen heeft dit?

De lasten voor dit thema verlagen we met € 0,4 miljoen. Dit heeft te maken met de activiteiten die nog uitgevoerd moeten worden in het kader van Gelderland Herdenkt, deze vinden vanwege de Covid-19 crisis pas in 2022 plaats.

De baten voor dit thema verhogen we met € 0,35 miljoen. Voor € 0,15 miljoen gaat dit om de activiteiten op het gebied van jongeren en democratie die vanuit het thema Nieuw naoberschap en leefbaarheid een plek krijgen in het thema Vrijheid en herdenken. Voor de resterende € 0,2 miljoen betreft dit Covid-middelen die extra zijn toegekend voor ondersteuning aan de vrijheidsmusea.

Beschikbaarstellingen en subsidiegrondslagen voor dit thema

Voor dit thema worden geen beschikbaarstellingen en subsidiegrondslagen ter besluitvorming voorgelegd aan uw Staten.

Gebiedsagenda Foodvalley

Wat verandert er aan doelen en/of effecten?

De doelen en effecten voor dit thema blijven gelijk ten opzichte van de Begroting 2021. Er zijn wel wijzigingen in de manier waarop we deze doelen en/of effecten willen bereiken.

Wat gaan we dit jaar meer, minder of anders aan prestaties leveren en welke financiële gevolgen heeft dit?

De lasten voor dit thema verlagen wij met € 3,8 miljoen. De belangrijkste wijzigingen lichten wij onderstaand toe. De lasten voor organiserend vermogen worden verhoogd met € 0,9 miljoen, enkele activiteiten en de daarbij behorende lasten zijn vanwege Covid-19 vanuit 2020 doorgeschoven naar 2021.

De lasten voor het activiteitenplan Foodvalley worden verlaagd met € 4,7 miljoen. Dit betreft de afwikkeling van de subsidie organiserend vermogen die we in de voorgaande jaren hebben verstrekt, maar in 2021 niet meer van toepassing is. Deze gelden blijven wel beschikbaar voor Foodvalley.

Beschikbaarstellingen en subsidiegrondslagen voor dit thema

Voor dit thema worden geen beschikbaarstellingen en subsidiegrondslagen ter besluitvorming voorgelegd aan uw Staten.

Gebiedsagenda Veluwe

Wat verandert er aan doelen en/of effecten?

De doelen en effecten voor dit thema blijven gelijk ten opzichte van de Begroting 2021. Er zijn wel wijzigingen in de manier waarop we deze doelen en/of effecten willen bereiken.

Wat gaan we dit jaar meer, minder of anders aan prestaties leveren en welke financiële gevolgen heeft dit?

De lasten voor dit thema verlagen wij met € 5,6 miljoen en de baten verhogen we met € 0,3 miljoen. De belangrijkste wijzigingen lichten wij onderstaand toe.

Bij de Regio Deal is afgesproken dat de provincie de co-financiering op zich neemt. De andere partijen in de regio maken de helft van de provinciale bijdrage over aan de provincie. Deze bijdragen worden verzameld om later in te zetten in projecten op de Veluwe. De te verwachten baten waren nog niet begroot.

Bij het tekenen van de Regio Deal is een verdeling van de middelen over de jaren gemaakt. In deze Najaarsnota zijn de middelen naar het verbeterde inzicht verdeeld over de jaren en levert een lagere last van € 4,6 miljoen voor dit jaar.

De overeenkomst Veluwe op 1 2021 -2023 wordt opgesteld, omdat die er nu nog niet is komen de projecten en de lasten deels later. Het gevolg is een lagere

last voor dit begrotingsjaar van € 1 miljoen.

Beschikbaarstellingen en subsidiegrondslagen voor dit thema

Ondersteuning Netwerk Veluwe op 1 - 2021

In de Begroting 2021 hebben uw Staten voor de periode 2021-2023 een bedrag van € 787.000 beschikbaar gesteld ter ondersteuning van het functioneren van het netwerk Veluweop1 binnen de gebiedsagenda Veluwe (organiserend vermogen).

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan de gemeente Ede voor de kosten van het organiserend vermogen voor de periode 2021-2023 met een maximum van in totaal € 787.000. De kosten gemaakt vanaf 1 januari 2021 zijn subsidiabel. Het bedrag te dekken uit de bij de Begroting 2021 beschikbaar gestelde middelen.

Onzekerheden in de ramingen

Voor deze ambitie zijn er momenteel geen onzekerheden bekend.

Ambitiereserve

Natuur en cultuur	begroting voor wijziging	wijziging	begroting t/m wijziging
saldo per 1-1	340.523		340.523
resultaatbestemming vorig jaar	2.672		2.672
geraamde dotaties			
Recreatie en toerisme	3.367	1.400	4.767
Cultuur en erfgoed	24.654	7.336	31.991
Natuur	37.292	4.200	41.492
Agrifood	3.600	1.575	5.175
Vrijheid en herdenken	1.100	350	1.450
Gebiedsagenda Foodvalley	14.850	0	14.850
Gebiedsagenda Veluwe	7.127	453	7.580
totaal geraamde dotaties	91.990	15.314	107.304
geraamde onttrekkingen			
Recreatie en toerisme	5.236	2.670	7.906
Cultuur en erfgoed	35.086	-3.959	31.127
Natuur	49.792	4.277	54.069
Agrifood	28.427	2.927	31.355
Vrijheid en herdenken	2.543	-430	2.114
Gebiedsagenda Foodvalley	12.096	-3.536	8.560
Gebiedsagenda Veluwe	6.374	-3.218	3.157
Nog beschikbaar te stellen middelen Gebiedsagenda FoodValley	13.600	0	13.600
totaal geraamde onttrekkingen	153.155	-1.267	151.888
saldo per 31-12 (saldo per 1-1 + resultaatbestemming + dotaties - onttrekkingen)	282.029	16.581	298.611
bedragen x € 1.000			

Aan deze ambitiereserve wordt in de begroting voor wijziging € 92 miljoen gedoteerd en € 153,2 miljoen onttrokken. In deze Najaarsnota verhogen we de

dotaties aan deze ambitiereserve met € 15,3 miljoen. De onttrekkingen worden verlaagd met € 1,3 miljoen. Hieronder geven we een toelichting op de belangrijkste wijzigingen in de dotaties en onttrekkingen per thema in deze Najaarsnota.

Recreatie en toerisme

De verhoging van de dotatie van dit thema bedraagt € 1,4 miljoen. Het betreft extra Covid-19 middelen voor de sector Toerisme en Recreatie.

De onttrekkingen voor dit thema zijn € 2,7 miljoen hoger dan geraamd. Dit heeft voor € 0,9 miljoen te maken met het door COVID-19 later aanvragen van de begrotingssubsidie voor de Campagne Gelderse Streken voor het jaar 2020. Voor € 0,6 miljoen heeft dit te maken met routes, de regeling hiervan is vorig jaar niet volledig uitgeput, dit jaar zijn er daarom 2 begrotingssubsidies gemaakt, een bij Perspectiefnota 2022 voor de regio Achterhoek en bij begroting 2022 komt er een begrotingssubsidie voor de regio Rivierengebied. Het restant heeft te maken met extra Covid-19 ondersteuningsmaatregelen voor de sector Recreatie en Toerisme.

Cultuur en erfgoed

De verhoging van de dotatie van dit thema bedraagt € 7,3 miljoen. Vanuit de COVID-19 middelen is er een bijdrage gekomen voor de transformatie van de culturele infrastructuur (€ 4 miljoen). Ook zijn er COVID-19 middelen beschikbaar gekomen voor kleine theaters, het Akoesticum en Sonsbeek (€ 0,9 miljoen). Een bedrag van € 2,4 miljoen voor de uitgaven volgens het uitvoeringsritme van subsidies.

De onttrekkingen in 2021 nemen af met € 4 miljoen. De verlaging van de onttrekking komt onder andere doordat we nu het accent leggen bij regeling 7.4 functioneel beheer erfgoed op de ontwikkeling van plannen, de uitvoeringsgereedheid en de inzet van aanvullende financiering. Hierdoor zit er meer tijd in voorbereiding. Daadwerkelijke subsidieaanvragen komen daarmee later dan voorzien. Hierdoor wordt er budget doorgeschoven naar 2022 en wordt er in 2021 € 4 miljoen minder onttrokken. Ook de gebiedsgerichte erfgoedopgaven vragen meer tijd in de planontwikkeling, waardoor een deel van het budget in 2022 wordt ingezet. De onttrekking is hierdoor verlaagd met € 2 miljoen.

Door wijziging van het uitvoeringsritme, en hiermee ook het subsidieritme, van verleende subsidies voor de restauratie van monumenten en voor de verbouwing van het archeologisch depot aan de Dukenburgseweg verlagen we de onttrekkingen in 2021 met € 4 miljoen. Een deel van de COVID-19 middelen van 2020 voor dit thema vloeien terug naar de algemene middelen doordat op het moment van aanvragen van het budget in 2020 nog niet duidelijk was in welke mate het Rijk zou gaan compenseren (€ 1,2 miljoen).

Met de regio's werken we aan plannen om de Gelderse culturele infrastructuur te versterken (PS2021-432). Voor de transitie van de Gelderse culturele infrastructuur, COVID-19 middelen voor de kleine theaters, het Akoesticum en Sonsbeek is er onttrekking geweest van totaal € 4,8 miljoen.

Natuur

De onttrekkingen voor dit thema zijn € 0,3 miljoen hoger dan geraamd en de dotaties zijn € 4,2 miljoen hoger. Onderstaand lichten wij de belangrijkste oorzaken toe.

Voor de uitvoering van het Natuurpact onttrekken wij in totaal 4 miljoen meer dan geraamd:

- € 3 miljoen meer voor functieverandering. Dit betreft vooral de afwaardering van in 2021 aangekochte gronden en al in bezit zijnde gronden waarvan de bestemming wordt gewijzigd van cultuurgrond in natuurgrond.
- € 1,8 miljoen meer voor de inrichting van gronden omdat de plannen nu volop in de uitvoeringsfase zijn.
- € 0,5 miljoen minder voor Natuurherstel en € 0,3 miljoen minder voor de aanleg van vispassages.

Wij doteren € 4,3 miljoen extra aan de Reserve Natuur voor de uitvoering van het Natuurpact vanwege de verkoopopbrengst uit een omvangrijke kavelruil in het gebied Rijnstrangen.

Wij verlagen de onttrekkingen voor het programma biodiversiteit met € 2,8 miljoen omdat de uitvoering van veel projecten nog in de planfase zit. Met name de wegenprojecten komen later tot uitvoering.

De onttrekkingen uit de reserve voor ANLB (Europese grondgebonden subsidieregeling voor Agrarisch Natuurbeheer landbouwers) verlagen wij met € 0,8 miljoen op basis van laatste informatie van het RVO. De middelen blijven gereserveerd voor toekomstige jaren waarin de provinciale lasten hoger zijn.

VERVOLGVOORSTEL

Wij verhogen de onttrekking aan de reserve thema Natuur (€ 4 miljoen) vanwege de hogere lasten wegens afwaardering van gronden die de bestemming GNN krijgen.

Op 2 september 2021 is het Natuurbeheerplan 2022 vastgesteld. Met de vaststelling is ruim 75 hectare bestaand eigendom van de provincie en circa 50 hectare grond die de provincie dit jaar heeft aangekocht via herbegrenzing als nieuwe natuur opgenomen.

Daarmee zijn de onttrekkingen ter dekking van de afwaardering (lasten) van gronden groter dan op het moment van opmaak van de Najaarsnota 2021 kon worden voorzien.

Agrifood

De onttrekkingen zijn € 2,9 miljoen hoger en de dotaties zijn € 1,6 miljoen hoger. Onderstaand worden de belangrijkste oorzaken toegelicht.

Wij onttrekken € 0,6 miljoen minder aan de reserve vanwege gewijzigde bevoorschotting van subsidies en verwachte declaraties van het RVO voor de Europese subsidieregelingen. Daarnaast onttrekken we € 0,5 miljoen minder vanwege uitgestelde plannen voor Fysieke investering DAW. Vanwege grondtransacties in het programma ruilverkaveling zijn de onttrekkingen € 1,7 miljoen hoger en de dotaties € 1,6 miljoen hoger. Ten slotte onttrekken wij € 2,5 miljoen meer voor de openstelling van POP3 plus subsidieregeling Innovatie Kalverhouderijen in 2021 door het programma GMS.

Vrijheid en herdenken

De onttrekkingen voor dit thema zijn € 0,4 miljoen lager dan geraamd. Dit heeft te maken met een wijzigen van ritme van betaling van de subsidies voor Gelderland Herdenkt. In verband met Covid-19 heeft ons college in maart 2021 besloten de termijn van deze subsidies te verlengen tot 1 juli 2022. De vaststelling vindt hierdoor ook later plaats.

De verhoging van de dotatie van dit thema bedraagt € 0,35 miljoen. Dit betreft € 0,2 miljoen vanuit de Covid-19 middelen wat extra is toegekend voor extra ondersteuning aan de vrijheidsmusea, daarnaast is er € 0,15 miljoen vanuit het thema Leefbaarheid overgeheveld voor activiteiten rondom jongeren en democratie.

Gebiedsagenda FoodValley

De onttrekkingen nemen af met € 3,5 miljoen.

De onttrekking voor organiserend vermogen is verhoogd met € 0,9 miljoen. In 2020 zijn activiteiten vertraagd door Covid-19, deze komen in 2021.

De onttrekking voor het activiteitenplan Foodvalley wordt verlaagd met € 4,7 miljoen. Dit betreft de afwikkeling van de subsidie organiserend vermogen die we in de voorgaande jaren hebben verstrekt, maar in 2021 niet meer van toepassing is. Deze gelden blijven wel beschikbaar voor Foodvalley.

Gebiedsagenda Veluwe

De verhoging van de dotatie van dit thema bedraagt € 0,4 miljoen. Bij de Regio Deal is afgesproken dat de andere partijen de helft van de provinciale bijdrage overmaken aan de provincie. Deze bijdragen worden verzameld om later in te zetten in projecten op de Veluwe.

De onttrekkingen nemen af met € 3,2 miljoen. Bij het tekenen van de Regio Deal is een conceptverdeling van de middelen over de jaren gemaakt. In deze Najaarsnota zijn de middelen naar het verbeterde inzicht verdeeld over de jaren. Dat levert een verlaagde onttrekking van € 2,2 miljoen voor dit jaar.

De overeenkomst Veluwe op 1 2021 -2023 wordt opgesteld, omdat die er nu nog niet is komen de projecten en de lasten deels later. Het gevolg is een lagere onttrekking voor dit begrotingsjaar van € 1 miljoen.

Nog beschikbaar te stellen middelen

We voorzien geen wijzigingen in de dotaties en onttrekkingen aan de nog beschikbaar te stellen middelen Gebiedsagenda FoodValley.

Investeringskredieten

Onderstaand treft u de investeringskredieten voor deze ambitie aan. Er worden geen wijzigingen voorgesteld voor de binnen deze ambitie bestaande investeringskredieten.

	Laatste PS-besluit	Investerings krediet voor wijziging	Wijziging	Investerings krediet na wijziging
Renovatie museum KAM	PS2021-412	6.435	0	6.435
N302/N344 2 ecoducten midden Veluwe	PS2020-372	7.000	0	7.000

Financiële wijziging

	begroting voor wijziging	wijziging	begroting t/m wijziging	voordeel (v) / nadeel (n)
lasten	201.315	-7.445	193.870	v
baten	46.945	4.016	50.961	v
saldo exploitatie (lasten - baten)	154.370	-11.461	142.909	
dotaties	91.990	15.314	107.304	n
onttrekkingen	153.155	-1.267	151.888	n
saldo reserves (dotaties - onttrekkingen)	-61.165	16.581	-44.584	
saldo exploitatie + reserves	93.204	5.121	98.325	n
bedragen x € 1.000				

Lasten per thema